

Jednotlivina („individuum“)

Tradičně se o „jednotlivinách“ a „jednotlivém“ uvažuje v protívě vůči tzv. obecninám a obecnému. Nám půjde o něco jiného, což vyžaduje příslušné osvětlení. Problém „obecnosti“ teď necháme stranou a soustředíme se jen na ono „jednotlivé“. Máme-li upřesnit rozdíl mezi hromadou a celkem, půjde přece v obou případech o *hromady* jednotlivé, tedy „konkrétní“ (ovšem nikoli ve smyslu původním, tedy o srostlice), jakož ovšem i o *celky* jednotlivé, tedy konkrétní (nyní v plném původním slova smyslu). Naše otázka tedy bude znít: kdy a za jakých okolností můžeme považovat resp. považujeme hromadu za jednotlivost? Hromada je ex definitione mnohost; jak by tedy mohla být chápána jako jednotlivost? (Obecnost však rovněž předpokládá mnohost: abychom mohli vytknout nějakou vlastnost, nějaký znak apod. jako „obecný“, musíme předpokládat mnohost „jednotlivin“, které se touto vlastností či tímto znakem vyznačují, tj. navzájem se podobají). Každý celek je jednotlivostí, ale nemusí být jedinečný, nýbrž může vedle sebe mít množství podobných celků. To, čím se sobě takové celky podobají, je jejich „obecným“ rysem, charakterem, vlastností. Celek se nestává celkem tím, že je jedinečný a tedy v ničem (nebo v něčem) nepodoben jiným, nýbrž tím, že je „jeden“. Na druhé straně však i tam, kde je podobnost určitých celků obrovská, nemusí tím být (a skutečně není) narušena jedinečnost každého z nich. Ovšem takováto jedinečnost je pouze nepravá resp. je nižšího řádu (každý atom vodíku resp. každé jádro vodíku, navzdory obrovské podobnosti s jinými jádry vodíku – i když to vše záleží na naší rozlišovací schopnosti – je jedinečný v tom smyslu, že na témž místě v témž čase nemůže být víc než právě jeden jediný atom resp. jedno jediné jádro tohoto atomu; ovšem umístění v čase a prostoru, tj. situovanost, není v pravém smyslu vlastností, v našem případě vlastností určitého jádra – už jenom proto, že tato jeho situovanost se proměňuje). Nicméně k jednotlivým atomům nemáme náležitý přístup, takže předpoklad „totožnosti“ všech atomů téhož druhu je v nejlepším případě jen metodický či praktický, ale nikoli nepochybný a nezpochybnitelný. Obecná zkušenost s „věcmi“, zejména pak živými (tj. živými bytostmi) nám říká, že dokonalá „identita“ v tomto světě neexistuje. Takže je „jedinečné“ vlastně vůbec všechno jednotlivé. Jsme ovšem zvyklí tomuto druhu jedinečnosti nevěnovat náležitou pozornost, pokud nejde o lidi, o známé, tedy o konkrétního člověka.

(Písek, 130629-2.)